

Termomodernizacja w zgodzie z ochroną przyrody

2016-05-17

W wyniku postępujących procesów cywilizacyjnych oraz coraz większej antropopresji na środowisko doszło do sytuacji, w której gatunki zwierząt pierwotnie zasiedlających dziuple lub nisze skalne, zdołały dostosować się do krajobrazu zmienionego przez człowieka i obecnie ich miejsca lęgowe bardzo często znajdują się w budynkach.

Do gatunków takich zalicza się m.in. wróbla domowego *Passer domesticus*, mazurka *Passer montanus*, jerzyka *Apus apus*, kawkę *Corvus monedula*, szpaka *Sturnus vulgaris*, gołębia miejskiego *Columba livia f. urbana*, jaskółkę oknówkę *Delichon urbicum*, jaskółkę dymówkę *Hirundo rustica*, pustułkę *Falco tinnunculus*, kopciuszka *Phoenicurus ochruros*, pleszkę *Phoenicurus phoenicurus*, pleszkę siwą *Motacilla alba*, bogatkę *Parus major*. Budynki są również okazjonalnie zasiedlane przez sowy *Strigiformes*. W budynkach często występują także nietoperze *Chiroptera*.

Problem ochrony zwierząt, które zasiedlają budynki pojawia się corocznie w związku z prowadzonymi pracami termomodernizacyjnymi budynków. Prace termomodernizacyjne są bardzo korzystne dla mieszkańców, pozwalają na zmniejszenie zużycia energii, a tym samym na obniżenie kosztów eksploatacji budynku. Jednak nieprawidłowo prowadzone prace remontowe powodują zniszczenie ptasich lęgów, kolonii rozrodczych nietoperzy, a także utratę zajmowanych dotychczas siedlisk.

Wszystkie wyżej wymienione zwierzęta objęte są ochroną gatunkową na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1348). W stosunku do tych gatunków obowiązują zakazy określone w § 6 tego rozporządzenia, wybrane z katalogu zakazów zawartych w art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, ze zm.).

Są to m.in. zakazy tj.: umyślnego zabijania, umyślnego okaleczania, chwytania, przetrzymywania, umyślnego niszczenia jaj i postaci młodocianych, niszczenia siedlisk, niszczenia gniazd, niszczenia schronień, umyślnego płoszenia i niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień oraz inne.

Wykonywanie działań prowadzących do naruszenia powyższych zakazów wymaga uzyskania zezwolenia regionalnego lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Do wniosku o wydanie zezwolenia należy dołączyć m.in. ekspertyzę przyrodniczą. Odpowiednim terminem na przeprowadzenie obserwacji i sporządzenie ekspertyzy jest początek okresu lęgowego ptaków (uzależniony od biologii poszczególnych gatunków), najlepiej kwiecień – czerwiec, a w przypadku jerzyków czerwiec – lipiec. Podstawą prawidłowo wykonanej ekspertyzy są kilkukrotne oględziny obiektu (obserwacja aktywności zwierząt połączona z obserwacją bezpośrednią szczelin np. przy użyciu endoskopu) oraz rozmowy z mieszkańcami.

W przypadku nietoperzy, najlepszym terminem na wyszukiwanie zimowisk jest okres od listopada do stycznia. Natomiast w okresie od maja do lipca mogą być wyszukiwane kolonie lęgowe. Niewłaściwą praktyką jest wykonanie inwentaryzacji nietoperzy na podstawie jednokrotnych wieczornych oględzin przy użyciu detektora ultradźwiękowego. Taki zakres działania jest niewystarczający oraz prowadzi najczęściej do przeoczenia kryjówek nietoperzy w budynku. W celu poprawnej inwentaryzacji należy przeprowadzić kontrole w kluczowych okresach fenologicznych i skupić się na wykrywaniu konkretnych rodzajów aktywności oraz dokonać przeglądu szczelin w elewacjach za pomocą endoskopu.

Ekspertyza przyrodnicza pozwala na określenie, jakie gatunki zasiedlają dany obiekt, czy występują miejsca, w których ptaki mogą się gnieździć oraz jaka jest liczba par lęgowych. Dobrze przygotowana ekspertyza przyrodnicza staje się podstawą do przeprowadzenia wszelkich prac remontowych bez szkody dla ptaków i nietoperzy oraz wykonania odpowiednich działań kompensujących.

Wskazane jest wykorzystanie publikacji „Podręcznik do inwentaryzacji oraz ochrony ptaków i nietoperzy związanych z budynkami” (D. Zyskowski, D. Zielińska, Szczecin 2014), którą można pobrać bezpłatnie ze strony internetowej Federacji Zielonych Gaja (link zamieszczono poniżej).

W sieci internetowej dostępne są liczne poradniki związane z ochroną siedlisk ptaków w budynkach, a także ze sposobem wykonywania działań kompensujących utracone siedliska. Poniżej zamieszczamy ciekawe publikacje o powyższej tematyce oraz odnośniki do innych stron internetowych, gdzie poruszony został problem termomodernizacji w odniesieniu do ochrony zwierząt zasiedlających budynki. Informacje można uzyskać również od pracowników tutejszego urzędu.

<http://natura2000.gdos.gov.pl/aktualnosci/ochrona-ptakow-podczas-termomodernizacji-budynkow>

<http://gorzow.rdos.gov.pl/ptaki>

<http://katowice.rdos.gov.pl/ochrona-siedlisk-legowych-ptakow-na-budynkach>

<http://www.bocian.org.pl/jerzyk/ochrona>

<http://www.ptakiwbudynkach.pl>

[Docieplanie budynków w zgodzie z ochroną przyrody](#)

[Ochrona ptaków w mieście](#)

[Przewodnik do inwentaryzacji oraz ochrony ptaków i nietoperzy związanych z budynkami](#)

[Ptaki w mieście](#)

[Standardy montowania schronień dla zwierząt w budynkach](#)

[Ulotka informacyjna](#)